

Zápis z jednání Výboru proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání

úterý 23. 1. 2018, Vladislavova 4, zasedací místnost v suterénu

Přítomné členky a členové výboru:

M. Hejná, M. Hýbnerová, L. Janků, J. Kamínek, P. Konůpka, L. Ouředníčková, L. Rybová, M. Řeháček, T. Tylich, O. Vala, J. Vrbický, P. Zvolánek, L. Zamboj

Hosté:

K. Hlaváčová, E. Hodysová, V. Magová, K. Nedvědický, M. Stříteský

Nepřítomné členky a členové výboru

K. Bačkovský, J. Drápal, E. Drhlíková, J. Firstová

Sekretariát:

R. Hueber, J. Machačka

Program jednání Výboru dne 23.1.:

1. Požadavek ochránkyně na změnu zákonného rámce přítomnosti dozorce při vyšetření a potřeba chránit klienty sociálních služeb, kterým je poskytována zdravotní péče v zařízeních sociálních služeb
2. Schválení konečného znění Podnětu k postihu špatného zacházení
3. Informace o dalším vývoji ostatních podnětů Výboru
4. Sexuální násilí v rezidenčních ústavech a institucích včetně případných návštěv členů Výboru v některém z nich
5. Participace Výboru na připomínkování a tvorbě Zprávy o stavu LP za rok 2017 a Zprávy pro Výbor OSN pro LP
6. Návštěva delegace CPT v ČR v roce 2018, možnost jednání Výboru s delegací
7. Ústavní péče o děti předškolního věku
8. Působení Výboru na orgány moci výkonné zejména v otázkách plnění doporučení ze zpráv CPT
9. Informace o problematice nezákonných sterilizací žen
10. Různé

1. Požadavek ochránkyně na změnu zákonného rámce přítomnosti dozorce při vyšetření a potřeba chránit klienty sociálních služeb, kterým je poskytována zdravotní péče v zařízeních sociálních služeb

O. Vala začal s představením tohoto bodu a vyjádřil potřebu změny zákonného rámce přítomnosti dozorce při vyšetření, tak jak ji popisuje str. 31 souhrnné zprávy VOP z návštěv Věznic.

K. Nedvědický se vyjádřil za Ministerstvo spravedlnosti v tom smyslu, že kamerový systém je nastaven tak, že je možný monitoring, ale ne zvukový odposlech, tedy je možný dohled nikoliv doslech. Ohledně zákona o zdr. službách a zakotvení poslušnosti by se jednalo o formální změnu a věcným gestorem je Ministerstvo zdravotnictví, pokud by zde tedy byla snaha tento zákon otevřít, je nutné jednat s ním. O. Vala dodal, že je pravda, že kamery mají jen rozostřený záběr.

L. Rybová se zeptala, co vlastně dělá Ministerstvo zdravotnictví v této záležitosti, O. Vala odpověděl, že dle jeho názoru nic, protože nikomu se nechce zákon otevírat. Jedno z dalších opatření by bylo, aby Výbor k tomuto formuloval usnesení. J. Machačka pro upřesnění vysvětlil, že kolegyně Povolná odešla z MZdr, proto nemáme zástupce, ale slíbil vyvinout aktivitu v tomto směru.

L. Rybová se zeptala, jaká je vlastně role podnětů Výboru v této době, zda se něco změnilo?

J. Machačka uvedl, že Výbor pouze nyní spravuje ministr spravedlnosti, jinak vše zůstává stejné.

L. Rybová podotkla, že to ale znamená, že ministr musí podnět Výboru podat vládě, konfliktní situace by se tedy měly konzultovat nebo můžeme odsouhlasit, že budeme pracovat i bez toho, že by výsledky byly posunuty na další úroveň.

J. Machačka se zeptal O. Valy, jestli ochránkyně jednala s MZdr v poslední době? O. Vala odpověděl, že se to moc nedá, protože MZdr nereaguje. Navrhl, že je možné odhlasovat vytvoření doporučení Výboru pro ministerstvo, ale KVOP klidně vezme toto na sebe a bude pak Výbor informovat. Bylo by také možné obrátit se na Radu vlády pro lidská práva s tím, že nedochází k plnění CPT standardů, ke kterým se vláda explicitně zavázala.

M. Řeháček požádal, aby Sekretariát urgoval jmenování člena Výboru z MZdr. L. Rybová navrhla, že si Výbor může vyžádat stanovisko. Výbor se konsenzuálně shodl, že požádá v dopisu ministerstvo zdravotnictví o jmenování člena Výboru a zároveň ho v něm požádá o stanovisko k probíraným tématům.

Dále O. Vala představil druhou část tohoto bodu týkající se potřeby chránit klienty sociálních služeb, kterým je poskytována zdravotní péče v zařízeních sociálních služeb. Zde podotkl, že je pro tyto klienty složité podat stížnost na zdravotní péči, zejména v případě, kdy se jedná o klienty s vysokým stupněm závislosti. Jediná možnost by byla externí kontrola, např. praktický lékař docházející zvenku, ale k tomu není ze strany lékařů vůle. Zdr. pojišťovnu, pak zase nezajímá, jak jsou úkony provedeny, chce jen, aby jich bylo co nejméně.

J. Vrbický k tomuto podotkl, že MPSV se s tímto potýká už několik let, uvedl, že je zde možnost obrátit se na MZdr, zdravotní pojišťovnu, lékařskou komoru nebo krajský úřad. Kvalita ošetření totiž musí být v souladu s tím, co indikoval lékař, který je registrován na krajském úřadu, proto tento je příslušný ke kontrole těchto ošetření. MPSV bojuje za to, aby bylo možné nahlížet do zdravotní dokumentace zařízení. Ministryně MPSV začala aktivně jednat s ministrem Vojtěchem a 1. týden v únoru bude první oficiální schůzka ke zdravotně sociální péči. P. Vrbický řekl, že je v tomto pohledu optimista a věří, že dojde k dohodě.

L. Zamboj se zeptal J. Vrbického, zda bude MPSV požadovat změnu zákona a zda by bylo možné o tomto Výbor informovat? J. Vrbický odpověděl na obě otázky kladně.

L. Rybová se zeptala na možnosti VOP v případě, že zjistí špatné zacházení v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb (konkrétně je zde např. problematické zařízení Lotos), jaké jsou v takovém případě kompetence VOP? Dále uvedla, že dle jejího názoru nestačí ponechat tuto problematiku na inspekci, protože postup je velmi složitý, krajský úřad v podstatě jen odkazuje na jiné subjekty. Mělo by se zvážit, zda je v pořádku, že někdo, kdo není poskytovatelem zdravotní péče, ji může přesto poskytovat. A kdo může vlastně dát podnět k uzavření zařízení?

O. Vala odpověděl, že VOP se snaží kontrolovat zařízení sociálních služeb, zvláště ta soukromá (např. zařízení v Letinách). Krajský úřad může těmito zařízeními odebrat registraci, ale reálně to nikdy neudělá, protože by pak nebyl schopen zajistit ve svém regionu tyto služby. Ohledně zařízení Lotos pak VOP shledal špatné zacházení, obrátil se na vládu na jaře 2017, ale tam jeho možnosti končí.

J. Vrbický doplnil, že registrující orgán zařízení je krajský úřad v přenesené působnosti, ale dostupnost sociálních zařízení a financování spadá do samosprávy. Některé úřady toto rozdělení ale nedodržují. U obou zmíněných zařízení v současnosti probíhá inspekce. Roztříštění poskytování zdravotních a sociálních služeb je zde už od 90. let. MZdr nemá jednotný kontrolní mechanismus, financování je na zdravotních pojišťovnách, kontrola potom na České lékařské komoře, atd. – řešením by tedy bylo vytvoření samostatného systému. MPSV připravuje novelu zákona o sociálních službách, aby byl proces odebrání registrací rychlejší. Bude se nadále snažit vytvořit jeden samostatný systém. Záleží na politické vůli.

Výbor vzal na vědomí informaci MPSV, že problematika bude předmětem jednání s MZdr, a požádal, aby byl dále informován z obou dvou stran jednání. Na základě zjištěných informací pak Výbor rozhodne, jak bude dále postupovat.

2. Schválení konečného znění Podnětu k postihu špatného zacházení

J. Machačka krátce představil podnět a zeptal se, jestli má někdo nějaké připomínky.

M. Hýbnerová prohlásila, že Policie ČR se od tohoto podnětu distancuje, protože podnět obsahuje nepřesné a zavádějící informace a působí účelově. L. Janků se k ní za Ministerstvo vnitra připojil.

J. Vrbický za MPSV formálně poprosil o změnu tak, aby podnět odpovídal aktuální legislativě (správní delikt byl nahrazen přestupkem), ale jinak MPSV věcně souhlasí.

V. Magová vyjádřila za MSp negativní stanovisko k tomuto podnětu podložené mj. i vyjádřením pana prof. Šámala k této problematice.

P. Konůpka navrhl pozdější data v návrhu usnesení, a to alespoň o 6 měsíců, jelikož ta současná by s největší pravděpodobností již nebyla realizovatelná. V. Magová s tímto souhlasila. P. Konůpka dále vyjádřil své překvapení rozhodnutím Ministerstva vnitra, jelikož podnět byl podrobně debatován, a je tedy škoda, že připomínky nezazněly dříve. Stanovisko MSp nebylo navíc podle jeho názoru negativní ke všem bodům, na což V. Magová sdělila, že podnět je odmítán jako celek.

J. Kamínek uvedl, že MZV podnět vítá, jelikož skvěle reaguje na výtky mezinárodních orgánů.

M. Řeháček dal tedy hlasovat o **přijetí podnětu s pozměněním označení „správní delikt“ na „přestupek“ a posunutím termínu v návrhu usnesení na konec roku 2019.**

Ze 13 členů hlasovalo pro: 9
proti: 3
zdržel se: 1

Návrh byl schválen.

Dále J. Machačka přednesl otázku, kdo za Výbor podnět přednese podnět na Radě?

O. Vala poděkoval za přijetí podnětu a dále uvedl, že pokud by se nenašla shoda ohledně reprezentace podnětu z řad Výboru, doktorka Šabatová by jistě s přednesením neměla problém.

Výbor se konsenzuálně shodl na přednesení podnětu na Radě zástupce Kanceláře veřejného ochránce práv.

3. Informace o dalším vývoji ostatních podnětů Výboru

Podnět k dozoru SZ

J. Machačka začal s podnětem k dozoru SZ a uvedl, že po jednání s MV se povedlo dosáhnout rozšíření dozoru na cizinecká zařízení v rámci novely cizineckého zákona. V tomto bodě byl tedy

podnět naplněn. Zbývá tedy oblast zdravotnických zařízení a pobytových zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Nyní půjde o dokončení jednání ohledně financí.

V. Magová uvedla, že došlo ke shodě mezi Ministerstvem vnitra a MSp ohledně rozšíření dozoru SZ na detenční zařízení (novela zákona o pobytu cizinců) a na přijímací střediska (novela zákona o azylu).

O. Vala se zeptal na dozor SZ v psychiatrických nemocnicích s ochranným léčením.

J. Machačka uvedl, že tato otázka je otevřená, ale předpokládá souhlas ministerstev, takže zbývá otázka financí.

Podnět k vězeňství

Dále k podnětu k vězeňství K. Nedvědický informoval, že za rok 2016 se podařilo výrazně navýšit zaměstnávání odsouzených. V roce 2017 byla pak snaha vyřešit komplexně navýšování odměn odsouzených a reintegraci propuštěných osob z trestu odnětí svobody. Toto se podařilo, návrh je schválen a od 1. dubna nabude účinnosti (podrobnosti viz prezentace). Ohledně trestního rejstříku jako překážky na trhu práce uvedl K. Nedvědický, že TR už není tak velkou překážkou, zaměstnavatelé ustupují od zneužívání, navíc byla otevřena další průlomová možnost – vláda schválila usnesení, kterým doporučuje veřejným zadavatelům zohlednění zaměstnávání odsouzených a osob se záznamem v rejstříku trestů jako podmínku realizace nebo zvláštní zadávací podmínku. Je už zpracována i metodika s příklady zadávacích podmínek.

L. Zamboj poděkoval za pozitivní zprávy, ale připomněl, že podnět k vězeňství je širší. Problémem je přeplněnost věznic, špatná úroveň zdravotní péče, páčání sebevražd, nedostatek možností vzdělávání pro vězně a také nemáme nezávislý kontrolní orgán, VOP jím není, čelíme proto kritice ze strany CPT. Je stále navíc asi 70 předpisů, kde je ze zákona třeba požadovat výpis z rejstříku trestů, problém tedy není komplexně vyřešen.

K. Nedvědický reagoval s tím, že zdravotnictví ve věznicích je problém, ale řeší se. Ohledně dalších témat je možné se bavit na různých platformách, jsou také v řešení. K přeplněnosti věznic pak uvedl, že se již staví nové ubytovací kapacity.

M. Řeháček přidal, že vězeňské zdravotnictví je jednou z prioritních oblastí MSpr a Vězeňské služby v tomto roce. V oblasti sebevražd ve věznicích jsme pak výrazně pod průměrem.

P. Zvolánek ocenil zvyšování odměn a snížení poplatků za telefonování, připojuje se však k problému zdravotnictví a vzdělávání, kde jediná možná vysoká škola v rámci vězeňství je teologie, což nestačí.

M. Řeháček upřesnil, že v této oblasti se angažuje také Provozně ekonomická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, ale narazilo se na omezené finanční prostředky. Vězeňská služba se také snaží jednat o vytvoření podmínek pro dálkové formy studia.

L. Zamboj požádal, zda by bylo možné dostávat pravidelně informace o těchto jednáních? M. Řeháček se vyjádřil kladně.

L. Rybová se zeptala, jak to vypadá s pravidelnou valorizací odměn? Jak se plní akční plány např. v oblasti vzdělávání? Co se povede v letošním roce realizovat? Bude se scházet nějaká meziresortní pracovní skupina a bude hledat řešení v oblasti zdravotnictví?

K. Nedvědický odpověděl, že se neuvažuje o pravidelné valorizaci, protože není možné nastavit koeficient dopředu, bude tedy lepší mít prostor moci odměny znovu navýšit, ale bez povinnosti dané zákonem. Akční plán už je vyhodnocen za rok 2017, akční plán na rok 2018 je ve finální fázi zpracování. Ke scházení pracovní skupiny uvedl, že půjde jen o menší ad hoc skupiny. Dospělo se k závěru, že není možné vyčlenit vězeňské zdravotnictví z resortu MSpr, vytvořily se ale zajímavé

sítě kontaktů a budou se scházet různé ad hoc týmy s konkrétními návrhy. Tyto výstupy pak budou k dispozici.

Odešel K. Nedvědický

4. Sexuální násilí v rezidenčních ústavech a institucích včetně případných návštěv členů Výboru v některém z nich

J. Vrbický za MPSV uvedl, že v současnosti funguje pracovní skupina pro oblast násilí v rezidenčních ústavech, součástí je i oblast sexuálního násilí. Do konce května budou k dispozici materiály, ty budou do konce srpna zveřejněny.

L. Zamboj k tomuto uvedl, že by se chtěl jít podívat do zařízení, protože zaznamenal, že je v této oblasti problém a přišla mu jako dobrá praxe, když členové Výboru cestovali do různých zařízení. Navíc se podle něj nejedná jen o sexuální násilí, ale také celkově o sexuální život lidí v ústavech.

J. Vrbický uvedl, že MPSV monitoruje oblast sexuálních práv a realizuje školení a workshopy na toto téma. Výsledkem je soubor doporučení, ten je možné na konci května zaslat Výboru k připomínkování. Výbor se shodl na tom, že by chtěl mít možnost připomínkovat tento materiál.

5. Participace Výboru na připomínkování a tvorbě Zprávy o stavu LP za rok 2017 a Zprávy pro Výbor OSN pro LP

J. Machačka uvedl, že zpráva znovu bude, termín je konec června, zatím nebyly započaty kroky, je v plánu vyzvat kolegy ze státní správy v průběhu února a budeme se tentokrát snažit i o zapojení neziskového sektoru.

L. Zamboj se přimluvil za možnost členů Výboru se vyjádřit.

J. Machačka odpověděl, že požádáme o podněty, vytvoříme text a budeme se snažit, aby zbyl čas na diskuzi nad textem. Dále hovořil o výstupu z UPR a shrnutí doporučení z oblasti vězeňství a sterilizací. Doplnil, že v otázce vězeňství jsou všechna doporučení přijímána. O sterilizacích pak odkázal na bod programu, který jim bude věnován.

L. Rybová vyjádřila názor, že by bylo vhodné se s výstupem z vlády seznámit co nejdříve a následně by měl Výbor vyvinout aktivitu, aby doporučení byla v následujících 5 letech skutečně provedena.

M. Řeháček navázal s tím, že zpráva je nyní u pana ministra k podpisu, až se seznámíme, můžeme být konkrétnější.

6. Návštěva delegace CPT v ČR v roce 2018, možnost jednání Výboru s delegací

M. Řeháček započal s tím, že předpokládaný termín návštěvy je březen-duben 2018. L. Zamboj navázal, že on sám se chce s delegací CPT setkat se svou organizací a navrhl, že by totéž mohl udělat i Výbor. Na tom se Výbor shodl.

M. Řeháček požádal Sekretariát, aby sdělil CPT zájem členů Výboru o setkání.

M. Stříteský se ještě vrátil k chirurgickým kastracím ve zprávě UPR, a to nejen ve vězení, ale obecně, hl. v ochranných léčbách. Informoval Výbor, že v průběhu minulého roku došlo k rozšíření možností kastrací, údajně proto, aby ustanovení zákona nebylo diskriminační. Navrhl tedy zařadit tento bod na příští setkání.

Odešla L. Ouředníčková

M. Řeháček se vrátil k bodu č. 1 a diskuzi o roli podnětů Výboru za situace, kdy tento spadá pod ministra spravedlnosti. Vyjádřil nesouhlas s touto změnou.

R. Hueber seznámil Výbor s Usnesením Výboru pro práva dítěte a možnostmi k jeho přistoupení.
Následovalo hlasování o přistoupení Výboru proti mučení k Usnesení Výboru pro práva dítěte.

Z 11 členů hlasovalo pro: 6
proti: 0
zdrželi se: 5

Návrh byl schválen.

7. Ústavní péče o děti předškolního věku

J. Vrbický uvedl za MPSV, že ministerstvo si zachovává dosavadní politický názor, proběhlo jednání a je zde ústní dohoda o pokračování v určité centralizaci, ale neví se v jaké podobě. Paní ministryně je nakloněna řešení otázky dětí v kojeneckém věku, ráda by pokračovala v jednání s Ministerstvem zdravotnictví, MPSV se rozhoduje, zda pokračovat ve sjednocování osob SPOD, jak bylo navrženo v novele zákona o sociálních službách.

L. Zamboj informoval o kolektivní stížnosti před Výborem pro sociální práva, kde se doporučuje zakázat ústavní péči u dětí do 3 let věku.

L. Rybová se zeptala, zda se touto problematikou zabývá i CPT?

O. Vala uvedl, že CPT se dětem dlouhodobě nevěnuje, dotkl se toho u dětí cizinců, ale tam šlo o pobyt dětí v zařízeních pro dospělé.

L. Rybová by toto téma CPT minimálně alespoň připomněla, dále informovala, že Výbor pro práva dítěte bude podávat kontrolní zprávu, takže ji Výbor proti mučení může posílit.

Odešel J. Vrbický

8. Působení Výboru na orgány moci výkonné zejména v otázkách plnění doporučení ze zpráv CPT

O. Vala uvedl, že vybral jen některá doporučení, kterými by se Výbor mohl zabývat podrobněji, především problematika osobních prohlídek před umístěním do policejní cely, lékařská vyšetření mimo doslech a dohled policistů a také záznam zranění a povinnost lékaře oznámit podezření ze špatného zacházení. U prvního zmíněného vláda připravila přípravu postupu, ve druhém řekla, že bude hledat vhodné řešení, ve třetím měla být legislativní změna, která nakonec neproběhla.

L. Zamboj se přimluvil za to, aby se Výbor věnoval hlavně třetímu bodu.

Výbor následně rozhodl, že O. Vala na příštím jednání sumarizuje práci VOP v této oblasti a Výbor následně rozhodne, jak bude postupovat.

O. Vala následně informoval o činnosti VOP a vydaných zprávách. Uvedl, že od roku 2016 se zveřejňují všechny uzavřené zprávy z návštěv zařízení plus jejich vyjádření. Narazil přitom na problém, že není koncepce ochranného léčení a není zde právní rámec.

V. Magová uvedla, že na MSp existuje pracovní skupina pro ochranné léčení zabývající se mj. i touto problematikou, nicméně by se mělo v brzké době fungování této pracovní skupiny změnit, přičemž nemá bližší informace o další činnosti této skupiny.

L. Rybová se zeptala, zda budou ve zprávě VOP i doporučení? Na jejich základě by mohl Výbor pokračovat diskuzi o ochranných léčbách a dalších tématech. O. Vala odpověděl kladně.

9. Informace o problematice nezákonných sterilizací žen

J. Machačka uvedl, že pozice vlády zůstává stejná, jinou pozici k tomu zatím nezaujala. Byla by možná diskuze s ministrem spravedlnosti, je otázka zda je ochoten otázku prosazovat. Sekretariát Rady s ministrem na toto téma dosud nehovořil.

L. Zamboj podotkl, že úřednická vláda byla jediná, která se omluvila, mohli bychom zkusit oslovit i současnou vládu, třeba nás překvapí, maximálně nás odmítne.

L. Rybová se zeptala, kdy je přesně termín, kdy se má vláda vyjádřit?

J. Machačka odpověděl, že termín je v půlce února, určitá debata proběhla, doporučení se vzhledem k postoji vlády navrhuje odmítnout.

L. Rybová reagovala, že vláda je ale jiná, byl zde navíc odborný lidskoprávní názor, že by k odškodnění dojít mělo. Vládě by tedy odborným aparátem mělo být doporučeno přijetí a ne odmítnutí jen z toho důvodu, že je to možná politicky neprůchodné. Jinak by odborný aparát neplnil svou funkci. Dále dodala, že existuje meziresortní pracovní skupina, byli získáni 3 odborníci, kteří jsou ochotní poškozeným pomáhat a kompenzovat psychickou a zdravotní újmu. Je zde ale problém s dojížděním za těmito odborníky.

M. Řeháček navrhl, že je možné, aby Výbor vytvořil nový podnět.

L. Zamboj dodal, že je pro, ale čas zde hraje proti obětem, jelikož umírají a navíc jsou skartovány zdravotní dokumentace. Bylo by možné se zaměřit i na jiné formy podpory obětí.

10. Různé

Výbor se shodl, že další schůzka by mohla proběhnout za dva měsíce, tedy předběžně v druhé polovině března.

L. Zamboj navrhl, jestli by bylo možné zkrátit dobu na hlasování např. na jeden týden.

Předběžná témata příštího zasedání:

- 1. Projednání průběžných informací k tématům z minulého jednání**
- 2. Chirurgické kastrace (M. Stříteský)**
- 3. Sumarizace práce VOP v oblasti naplňování doporučení CPT (O. Vala)**